

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita za rok 2022

W roku 2020, który powinien być rokiem wyborczym, ze względu na epidemię koronawirusa nie przeprowadzono wyborów członków i członkiń organów Stowarzyszenia. W roku 2021, wobec trwającej nadal epidemii Zarząd po zasięgnięciu opinii członków i członkiń zdecydował Walne Zebranie przeprowadzić w trybie zdalnym.

15 maja 2021 roku odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Członkiń i Członków Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita*.

W wyniku tajnego głosowania, przeprowadzonego przy użyciu środków komunikacji zdalnej, do Zarządu wybrani zostali: Magdalena Czyż, Marek Gumkowski, Jan Herczyński, Katarzyna Kuczyńska-Koschany, Piotr Jakub Piotrowski, Krzysztof Podemski, Irena Wóycicka oraz Damian Wutke. Zgodnie z uchwałą w sprawie ukonstytuowania się Zarządu Marek Gumkowski objął funkcję prezesa, Magdalena Czyż i Irena Wóycicka funkcje wiceprezesek, Jan Herczyński funkcję skarbnika, Damian Wutke – sekretarza. Pozostałe osoby weszły w skład Zarządu jako jego członkini i członkowie.

Skład Komisji Rewizyjnej pozostał niezmienny i przedstawiał się następująco: Natalia Woroszyńska – przewodnicząca, Antoni Sułek – członek oraz Ludwika Wujec – członkini.

W okresie sprawozdawczym Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia była Paula Sawicka.

W roku 2022 pracami biura *Otwartej Rzeczpospolitej* kierował Damian Wutke. Prace administracyjno-księgowo powierzyliśmy ponownie Ewie Mirkowskiej-Treugutt.

31 grudnia 2022 roku *Otwarta Rzeczpospolita* liczyła 210 członków zwyczajnych.

W minionym roku przyjęliśmy 5 nowych osób.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 4 zebrania Zarządu OR, częściowo przy wykorzystaniu środków komunikacji zdalnej.

W 2022 roku pożegnaliśmy:

Adama Świtlika (8 stycznia 2022 r.) – członka Zarządu w latach 2018-2020;

Hannę Popowską-Taborską (6 grudnia 2022 r.) – członkinię-założycielkę;

Marię Ofierską (22 grudnia 2022 r.) – członkinię-założycielkę, członkinię Komisji Rewizyjnej pierwszych kadencji.

W 2021 roku pożegnaliśmy:

Joannę Karls-Lewinson (13 stycznia 2021 r.).

W 2020 roku pożegnaliśmy:

Janinę Kujawską-Tenner (31 stycznia 2020 r.).

Sprawozdanie merytoryczne:

1. Działalność statutowa;
2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego;
3. Cykl „**JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej**”;
4. Projekt „**Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie**”;
5. Projekt „**Otwarta Szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit**”;
6. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2022 roku.

1. Działalność statutowa

a/ monitoring aktów nienawiści

W okresie od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku w ramach naszej działalności statutowej przesłaliśmy do organów ścigania (Policja, Prokuratura, Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) 236 zawiadomień o możliwości popełnienia

przestępstwa ściganego z urzędu. Podział na poszczególne miesiące przedstawia się następująco: styczeń – 20 spraw; luty – 16; marzec – 21; kwiecień – 18; maj – 18; czerwiec – 21; lipiec – 19; sierpień – 20; wrzesień – 16; październik – 18; listopad – 22, grudzień – 17.

Większość zgłoszeń dotyczyła wypowiedzi publikowanych w Internecie, o których byliśmy informowani za pośrednictwem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Zgodnie z przyjętymi przez nasz zespół procedurami na wstępie ocenialiśmy wiarygodność zgłoszeń, a następnie, jeśli uznaliśmy, że dana treść wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, przekazywaliśmy sprawę organom ścigania.

189 z przekazanych przez nas spraw dotyczyło wpisów i wypowiedzi o charakterze antysemitycznym, 16 wpisów zawierało treści o charakterze antyukraińskim, 15 wpisów znieważało i wzywało do eksterminacji osób nieheteronormatywnych, pojedyncze wpisy dotyczyły znieważenia i wzywania do przemocy wobec innych grup – Rosjan, Niemców, Romów.

Wśród zgłoszonych przez nas spraw znalazły się również te, które były szeroko znane opinii publicznej. Pierwsza z nich dotyczy Marcina Osadowskiego, jednego z organizatorów antysemitycznego wiecu 11 listopada 2021 roku w Kaliszu, który w trakcie transmisji na żywo (24.01.2022) na kanale nptv.pl w serwisie YouTube wykonywał antysemityczną „pieśń o płonącym Żydzie”. Sprawa pozostaje w toku, a zawiadomienie zostało dołączone do akt sprawy dot. wydarzeń w Kaliszu.

Kolejna sprawa dotyczy również M. Osadowskiego, Piotra Rybaka i M. Olszańskiego, którzy w trakcie Marszu gen. Rozwadowskiego 13 sierpnia 2022 roku w Grudziądzu nawoływali do mordowania i dyskryminowania Żydów, znieważali Żydów i Ukraińców, przedstawiając teorię o międzynarodowym spisku mającym doprowadzić do „zagłodzenia Polaków”. Ponadto w trakcie marszu pojawiły się symbole krzyża żelaznego, hasła „Śmierć wrogom Polaków”. Sprawa nadal pozostaje w toku.

We wrześniu 2022 roku podczas demonstracji *278 Literiada pod Pałacem Prezydenckim* pojawiła się kontrmanifestantka wraz z transparentem przedstawiającym postać Żyda oraz pełzające po nim insekty. Na transparencie widniał napis „STRZEŻ SIĘ TYFUSU PLAMISTEGO. UNIKAJ ŻYDÓW.” Kontrmanifestantce – pomimo publicznego demonstrowania treści odwołujących się do ideologii nazistowskiej – nie został odebrany przedmiotowy transparent. Z relacji świadków wynika, że została ona spisana przez policjantów zabezpieczających

manifestację, co nie doprowadziło jednak do odebrania jej transparentu i zaprzestania demonstrowania przez nią treści nawołujących do nienawiści na tle narodowościowym. W tej sprawie złożyliśmy zawiadomienie do Prokuratury Okręgowej w Warszawie, wnosząc o ustalenie danych kontrmanifestantki, a także z pytaniem o to, dlaczego zabezpieczająca zgromadzenie Policja ograniczyła się tylko do spisania jej danych.

W listopadzie 2022 roku złożyliśmy w Prokuraturze Okręgowej w Poznaniu zawiadomienie dotyczące publicznych wypowiedzi ks. Michała Woźnickiego, który podczas transmitowanych w serwisie YouTube kazań mówił o Żydach jako „rozsadnikach nienawiści”, sugerował jakoby Holocaust był wyłączną konsekwencją działań Żydów, a także wskazywał, że Żydzi jako narowość są perfidni i obłudni – a tym samym wywoływał poczucie silnej niechęci oraz nienawiści wobec Żydów z powodu ich przynależności narodowej. Sprawa została przekazana do Prokuratury Rejonowej Poznań-Stare Miasto, a Komisariat Policji Poznań-Stare Miasto wszczął dochodzenie. Na początku 2023 roku w sprawie zapadł wyrok skazujący dla sprawcy.

W okresie sprawozdawczym przedstawiciele Stowarzyszenia złożyli w charakterze świadka zeznania na Policji w 6 wniesionych przez Otwartą Rzeczpospolitą sprawach.

b/ interwencje prawne i ich skutki

W przypadku 165 zawiadomień wszczęto dochodzenie - 19 z nich nadal się toczy, 23 zostały zawieszono z związku z koniecznością uzyskania międzynarodowej pomocy prawnej. Pozostałe – 133 sprawy - zostały umorzono: 28 z powodu niewykrycia sprawcy czynu zabronionego, 16 z braku znamion czynu zabronionego, w 89 przypadkach bez uzasadnienia.

W przypadku 28 spraw Prokuratura odmówiła wszczęcia dochodzenia. W przypadku 7 spraw jako powód podawano brak znamion czynu zabronionego (mniej niż połowa decyzji posiada merytoryczne uzasadnienie). W pozostałych przypadkach otrzymaliśmy jedynie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – bez podania przyczyny, i bez uzasadnienia.

Zgodnie z art. 325e par. 1 kpk postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia, jego umorzeniu oraz zawieszeniu nie wymaga uzasadnienia (konstytucyjność tego przepisu potwierdził w 2014 roku Trybunał Konstytucyjny).

W pozostałych 43 sprawach nadal nie znamy rozstrzygnięcia – 30 zostało przekazanych do innych jednostek (nie wydano decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia), w przypadku 13 zawiadomień organy ścigania nie wydały dotychczas żadnej decyzji.

c/ odwołania i zażalenia od decyzji o niepodjęciu lub umorzeniu postępowania

W przypadku 3 postanowień o odmowie wszczęcia lub umorzeniu dochodzenia w związku z niewyczerpaniem znamion czynu zabronionego złożyliśmy zażalenia na te decyzje. W 2 przypadkach Prokuratura nie przychyliła się do treści zażaleń, przekazała je do właściwego sądu, który w obu przypadkach uchylił decyzję Prokuratury i nakazał ponowne wszczęcie dochodzenia (jedno z nich zostało w grudniu ostatecznie umorzone, drugie nadal się toczy). Jedno zażalenie oczekuje nadal na rozpoznanie.

W przypadku jednej ze spraw – antysemickiego wpisu na portalu twitter.com – 12 października 2022 roku do Sądu Rejonowego w Gliwicach przesłano akt oskarżenia. Do sądu trafiła również sprawa innego antysemickiego wpisu - Sąd Rejonowy w Białymstoku IV Wydział Rodzinny i Nieletnich wszczął postępowanie wobec nieletniego celem ustalenia czy nieletni dopuścił się popełnienia czynu karalnego z art. 256 kk

d/ interwencje społeczne oraz monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji

Ta działalność Stowarzyszenia obejmuje uczestnictwo w zbiorowych protestach i petycjach, tworzenie i wysyłanie listów i pism do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, instytucji i organizacji itp., a także wystąpienia przedstawicieli Stowarzyszenia w mediach (wypowiedzi dla prasy, w radiu i telewizji). W okresie sprawozdawczym podjęliśmy 7 interwencji społecznych, w tylu samych sprawach dołączyliśmy do innych inicjatyw jako sygnatariusze listów i oświadczeń zbiorowych.

Warto w tym miejscu odnotować, że 23 lutego 2022 roku Komisja Etyki Poselskiej ukarała zwróceniem uwagi posłów Konfederacji Artura Dziambora i Roberta Winnickiego, a naganą Janusza Korwin-Mikkego i Konrada Berkowicza. Sprawa dotyczyła udziału posłów w manifestacji pod hasłem „Stop segregacji sanitarnej”. Na scenie za plecami konfederatów widoczny był transparent z napisem „Szczepienie czyni wolnym”, stylizowany na „Arbeit macht frei” („Praca czyni wolnym”) z bramy obozu Auschwitz. Skargę w tej sprawie złożyliśmy do Komisji 16 grudnia 2021 roku.

Rejestrowaliśmy również i wspieraliśmy wydarzenia polegające na przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu im zainicjowane przez instytucje oraz organizacje pozarządowe. Ważniejsze tego rodzaju inicjatywy Stowarzyszenia zostały opisane w *Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw*.

2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

Do organizowanej przez Otwartą Rzeczpospolitą XXVII edycji Konkursu prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego zgłoszono trzydzieści sześć prac. Do II etapu zakwalifikowano trzynaście prac, spośród których Komisja postanowiła nagrodzić dziesięć, przyznając nagrodę I stopnia, nagrodę II stopnia, nagrodę III stopnia ufundowaną przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza oraz siedem wyróżnień, w tym wyróżnienia im. Gajki Kurońskiej, im. Jacka Kurońa oraz im. Joanny Wiszniewicz.

Uroczystość ogłoszenia laureatów i laureatek XXVII edycji Konkursu Prac Magisterskich im. J. J. Lipskiego odbyła się 22 czerwca 2022 roku w Austriackim Forum Kultury.

Nagrody wręczyła wiceprezeska Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita* Irena Wóycicka, głos zabrał również prezes Stowarzyszenia Marek Gumkowski.

Tradycyjne rozmowy z laureatkami i laureatami przeprowadził Tomasz Żukowski.

Nazwiska laureatów, tytuły prac oraz ich streszczenia można znaleźć na stronie www.otwarta.org. Zapis uroczystości można natomiast obejrzeć na kanale Otwartej Rzeczpospolitej w serwisie [YouTube](https://www.youtube.com/).

Do XXVIII edycji Konkursu w 2023 r. zakwalifikowano 20 prac.

3. Publiczna debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie

24 maja 2022 roku odbyła się XVII Publiczna Debata Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem „Dobry i zły uchodźca? ... czyli o tym, czy ratowanie życia jest obowiązkiem” dedykowane były pamięci prof. Wiktora Osiatyńskiego – wybitnego prawnika, konstytucjonalisty, obrońcy praw człowieka.

Debatę otworzyli przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczypospolitej Paula Sawicka oraz dyrektor Teatru Polskiego Andrzej Seweryn. W dyskusji moderowanej przez Błażeja Strzelczyka udział wzięli Paulina Bownik, Natalia Gebert oraz Marcin Sośniak.

Po debacie odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody im. Doktora Marka Edelmana za ratowanie człowieczeństwa. Pierwszą laureatką Nagrody została Paulina Bownik – lekarka z Grupy Granica. Nagrodę wręczyli jej fundatorzy – Bogdan Białek oraz Paula Sawicka.

Zapis debaty dostępny na kanale *Otwartej Rzeczypospolitej* w serwisie [YouTube](#).

4. Cykl JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej

Od września 2021 roku do maja 2022 roku realizowaliśmy cykl „JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej”. Był to cykl wykładów polonistycznych pod egidą *Otwartej Rzeczypospolitej*, których pomysłodawczynią i koordynatorką była prof. Katarzyna Kuczyńska-Koschany, polonistka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, członkini Zarządu *Otwartej Rzeczypospolitej*.

Wykłady – jeden w miesiącu, zawsze w ostatnim jego tygodniu – wygłaszali wybitni poloniści i polonistki, czynni nauczyciele szkolni i akademicy. Każdy wykład miał rozmiar prelekcji akademickiej (90 minut) i dotyczył jednej lektury, swobodnie wybranej przez wykładowcę / wykładowczynię.

Wykłady – przygotowane i wygłaszane *pro bono* – miały za zadanie uczyć myślenia otwartego / alternatywnego / odważnego.

Wszystkie wykłady odbyły się w formule online, na kanale [YouTube](#) *Otwartej Rzeczypospolitej*.

W 2021 roku odbyły się cztery wykłady, które szerzej omówiliśmy w sprawozdaniu merytorycznym za rok 2021.

W 2022 roku odbyło się pięć wykładów:

- 27 I 2022: Jacek Leociak o opowiadaniu Irit Amiel pt. *Pożegnanie mojej martwej klasy* z tomu *Osmaleni*
- 24 II 2022: Przemysław Czapliński o *Jądrze ciemności* Josepha Conrada
- 31 III 2022: Paweł Próchniak o wierszach Marcina Świetlickiego
- 28 IV 2022: Piotr Mitzner o *Pannach z Wilka* Jarosława Iwaszkiewicza

- 26 V 2022: Anna Czabanowska-Wróbel o weselu w *Weselu* Stanisława Wyspiańskiego

5. Projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie.*

Od listopada 2021 roku, w ramach dotacji z programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego z Funduszy EOG, realizujemy projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie.*

Głównymi zadaniami, które sobie postawiliśmy, jest wypracowanie operacyjnej definicji antysemityzmu dostosowanej do polskiego kontekstu, jej dystrybucja i szkolenie dla osób mających ją stosować w praktyce, kontynuowanie podejmowanych przez nas interwencji prawnych i obywatelskich, rozbudowa funkcjonalności portalu zglosnienawisc.otwarta.org, rozpoczęcie procesu litygacji strategicznej.

W 2022 roku udało się nam zrealizować następujące elementy:

- Dokonałiśmy modyfikacji portalu – dodaliśmy typy incydentów i możliwość wyboru tła, na jakim przestępstwo zostało popełnione. Wyodrębniliśmy również kategorię antysemickich przestępstw z nienawiści;
- Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobi Otwarta Rzeczpospolita oraz osoba prywatna pozwały Wojciecha Olszańskiego i Marcina Osadowskiego – organizatorów antysemickiego, nawołującego do nienawiści zgromadzenia, którego kulminacyjnym punktem było spalenie kopii Statutu Kaliskiego 11 listopada 2021 roku na rynku w Kaliszu. Powodowie wskazują, że Pozwani, poprzez spalenie kopii Statutu Kaliskiego, głoszenie antysemityzmu oraz stosowanie mowy nienawiści wobec żydowskiej mniejszości narodowej – stanowiącej od stuleci integralną część Narodu Polskiego – w sposób bezprawny narazili na szwank dobre imię Narodu Polskiego, a także dobra osobiste Powodów, takie jak godność narodowa oraz poczucie dumy z przynależności do Polskiego Narodu.
- Zakończyliśmy prace nad operacyjnymi uszczegółowionymi wytycznymi dotyczącymi opisu zjawiska antysemityzmu w Polsce. Chcieliśmy stworzyć taki opis uprzedzeń antyżydowskich, które ułatwiłyby pracę osobom na co dzień zajmującym się przeciwdziałaniem antysemityzmowi w Polsce – prokuratorom i prokuratorkom, policjantom i policjantkom, nauczycielom i nauczycielkom, dziennikarzom i dziennikarkom czy prawnikom i prawniczkom. Zależało nam na tym, by

wytyczne dotyczące opisu zjawiska antysemityzmu stanowiły uszczegółowienie definicji antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu pamięci o Holokauście (IHRA). Prace nad takimi wytycznymi trwały dwanaście miesięcy. W tym czasie zorganizowaliśmy siedem spotkań eksperckich (zdalnie oraz offline), na których toczyły się dyskusje na temat różnorodnych aspektów antysemityzmu w Polsce. W panelu eksperckim pracowało ośmioro wybitnych specjalistów i specjalistek ds. antysemityzmu w Polsce, reprezentujących różne dziedziny naukowe a tym samym różne punkty widzenia. Ponadto, przeprowadziliśmy konsultacje pierwszej wersji wytycznych wśród osób z mniejszości żydowskiej, wśród prawników i prawniczek zajmujących się prawami człowieka oraz wśród osób na co dzień nie mających do czynienia z przeciwdziałaniem antysemityzmowi. Dzięki temu zebraliśmy informacje na temat jasności i przejrzystości opracowanego materiału.

- Podjęliśmy 236 interwencji prawnych, w przeważającej większości dotyczących antysemickich przestępstw z nienawiści. Szersze omówienie rodzaju przestępstw i skutków naszych interwencji znajduje się w pkt. 1 sprawozdania – *działalność statutowa*.

Projekt koordynuje Dominika Bulska – doktorantka Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego.

6. Projekt *Otwarta szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit*

W lipcu 2022 roku rozpoczęliśmy realizację projektu edukacyjnego *Otwarta szkoła. Jak z HiT-u zrobić hit*. Celem projektu jest wspieranie nauczycieli, którzy chcą uczyć krytycznego myślenia i samodzielności intelektualnej przy realizacji podstawy programowej przedmiotu Historia i Teraźniejszość.

31 sierpnia 2022 roku została uruchomiona platforma edukacyjna, na której umieściliśmy dziesięć bloków tematycznych, adresowanych do tych nauczycieli nowego przedmiotu, którzy chcą ominąć pułapki indoktrynacji i manipulacji faktami. Pomysłodawcami i autorami zamieszczonych treści byli nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Bednarska w Warszawie – Rafał Derda i Damian Banasiak.

Realizacja pierwszej fazy projektu (powstanie platformy edukacyjnej, przygotowanie dziesięciu bloków tematycznych) była możliwa dzięki wsparciu Funduszu Obywatelskiego im. Henryka

Wujca. Za stronę techniczną odpowiadała, współpracująca z nami od lat, firma Animativ Software House.

Z ramienia *Otwartej Rzeczypospolitej* za projekt odpowiada wiceprezeska Zarządu Irena Wóycicka.

7. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2022 roku

05.01

Opublikowaliśmy spot *Zło obojętności – na granicy Unii Europejskiej z Białorusią*. Wiersz Stanisława Barańczaka „Nigdy naprawdę” i wypowiedzi Marka Edelmana czytali Maria Peszek i Jan Peszek. Była to reakcja na dramat uchodźców i uchodźczyń, którzy w mrozie, po lasach na granicy z Białorusią błądzą potrzebując ciepła, jedzenia i schronienia, potrzebując naszej pomocy.

11.01

Jako organizacja należąca do inicjatywy *Wolna Szkoła* dołączyliśmy do apelu skierowanego do premiera Mateusza Morawieckiego o wycofanie się z procedowania zmian w prawie oświatowym.

14.01

W związku ze skierowaniem projektu rozporządzeń dotyczących zmian w edukacji historycznej przekazaliśmy Ministerstwu Edukacji i Nauki – w trybie konsultacji społecznych – uwagi dotyczące projektu rozporządzenia MEiN z 16 grudnia 2021 roku zmieniającego rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

17.01

Sekretarz Zarządu Damian Wutke zwrócił się do Prezydenta m.st. Warszawy Rafała Trzaskowskiego i Dyrektora Zarządu Dróg Miejskich w Warszawie Łukasza Puchalskiego z prośbą o usunięcie znajdującego się w przejściu pod mostem Poniatowskiego napisu „Nie chcemy was Juden”. Napis został niezwłocznie usunięty.

18.02

Dołączyliśmy do listu organizacji pozarządowych do ministrów Unii Europejskiej w sprawie kryzysu praworządności w Polsce. Inicjatorem listu było Stowarzyszenie *Kampania przeciw Homofobii*. W liście adresowanym do ministrów UE zwracano uwagę m.in. na treść art. 2 Traktatu o UE, w którym mowa m.in. o prawach człowieka i prawach mniejszości. Jednym z postulatów

było, aby w ramach stwierdzenia naruszeń w zakresie praworządności, Rada UE pamiętała również o włączeniu tematyki naruszeń praw człowieka, w tym praw człowieka osób LGBTI.

24.02

150 polskich organizacji pozarządowych, w tym *Otwarta Rzeczpospolita*, wystosowało list będący protestem wobec ataku wojsk Federacji Rosyjskiej na niepodległą Ukrainę, a także wyrazem solidarności z obywatelkami i obywatelami Ukrainy zmuszonymi do zbrojnej walki w obronie kraju.

04.03

Dołączyliśmy do apelu polskich organizacji pozarządowych o równe traktowanie osób uciekających przed wojną w Ukrainie, podkreślając że ofiarami wojny stali się nie tylko obywatele i obywatelki Ukrainy. Sygnatariusz listu apelowali do polskiego rządu o zapewnienie procedur, które będą przeciwdziałać dyskryminacji na granicy i segregacji ludzi z uwagi na ich kolor skóry, narodowość czy religię.

08.03

Koalicja na Rzecz Równych Szans, do której *Otwarta Rzeczpospolita* należy, opublikowała opinię w sprawie projektu ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W opinii organizacji zrzeszonych w Koalicji na rzecz Równych Szans, nie było podstaw do ograniczania zastosowania projektowanej ustawy wyłącznie do obywateli Ukrainy, z pominięciem członków ich rodzin, osób od nich zależnych, będących na ich utrzymaniu oraz osób mających stałe miejsce zamieszkania w Ukrainie.

10.03

Sekretarz Zarządu Damian Wutke wystosował list do Marcina Hycnara – Dyrektora Teatru im. Stefana Jaracz w Łodzi w związku z zapowiadany przez Teatr spotkaniem z Wojciechem Cejrowskim. W liście wskazano wypowiedzi W. Cejrowskiego nt. Ukraińców, muzułmanów, Żydów, osób nieheteronormatywnych i podkreślono, że teatr nie powinien być miejscem szerzenia nienawiści. Ostatecznie spotkanie odwołano.

23.03

Dołączyliśmy do apelu organizacji pozarządowych do społeczeństw i przywódców Unii Europejskiej, USA i Kanady. Sygnatariusze wystosowali trzy główne prośby: o pilne podjęcie decyzji, które umożliwią jak najszybsze militarne pokonanie barbarzyńskiej agresji Rosji

i przywrócenie integralności terytorialnej Ukrainy; o pilne zastosowanie specjalnej ścieżki do nadania członkostwa Ukrainie w Unii Europejskiej; o otwarcie Ukrainie drogi do członkostwa w NATO..

13.04

Dołączyliśmy do apelu przygotowanego przez Forum Darczyńców w Polsce oraz Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych o odrzucenie lub niepodejmowanie prac nad szkodliwymi dla organizacji społecznych przepisami zawartymi w tzw. lex Woś, który to projekt nakładał na organizacje kolejne obciążenia biurokratyczne, groził sankcjami finansowymi i karnymi za ich nieprzestrzeganie, likwidował prawo do anonimowości darczyńców i wprowadzał atmosferę podejrzliwości wokół źródeł przychodów, w tym środków finansowych z zagranicy.

15.04

Poparliśmy stanowisko Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych w sprawie rządowej propozycji wyrównania strat w odpisie 1% od podatku, który to odpis miałby trafić na rzecz wskazanych organizacji pożytku publicznego. W stanowisku podkreślono, że zaproponowany mechanizm wyrównawczy jest nie do przyjęcia i zaproponowano stronie rządowej wspólne wypracowanie takiego mechanizmu, który byłoby korzystny dla obywateli, dla organizacji pożytku publicznego, a także dla państwa

25.04

W ramach cyklu Żydowskie ABC Muzeum POLIN odbyło się spotkanie *Miłość w pamiątkach i wspomnieniach gettowych*. O różnych barwach miłości w gettach w czasie Zagłady rozmawiały Ewa Wiatr oraz Paula Sawicka. Spotkanie poprowadził gospodarz cyklu Piotr Kowalik.

26.04

Sekretarz Zarządu Damian Wutke wystosował list do Piotra Glińskiego – Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego – dotyczący zorganizowanej przez telewizję *Media Narodowe* promocji wznowionej książki *Poznaj Żyda* autorstwa Teodora Jeske-Choińskiego. Wydana 1910 roku książka uznawana jest za jedną z najbardziej antysemitycznych polskich publikacji z XX wieku. Telewizja *Media Narodowe* należy do Stowarzyszenia Marsz Niepodległości, któremu przyznano status Organizacji Pożytku Publicznego. W liście zadano pytanie o to, jak działania tego stowarzyszenia wpisują się w działania na rzecz dobra wspólnego, które są wymagane aby otrzymać status OPP. List pozostał bez odpowiedzi.

17.05

Objęliśmy honorowym patronatem Miasteczko na Styku Kultur – Cultural Hot Spot UW – największe wielokulturowe wydarzenie na Uniwersytecie Warszawskim organizowane przez Samorząd Studentów UW, Uniwersyteckie Centrum Wolontariatu, Welcome Point oraz Samorząd Studentów Wydziału Orientalistycznego.

W jednym z paneli dyskusyjnych wzięła udział Irena Wóycicka – wiceprezeska Zarządu OR.

19.05

W Ambasadzie Izraela w Polsce, odbyło się spotkanie Ambasadora Yacova Livne z przedstawicielami polskich organizacji pozarządowych walczących z antysemityzmem i innymi formami ksenofobii.

W spotkaniu udział wzięli: Paula Sawicka i Marek Gumkowski ze Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita, Anna Tatar ze Stowarzyszenia Nigdy Więcej, Bogdan Białek ze Stowarzyszenia im. Jana Karłowicza oraz Sebastian Rejak z AJC – American Jewish Committee.

19-21.05

Wiceprezeska Zarządu Magdalena Czyż wzięła udział w corocznym Zjeździe ENAR (European Network Against Racism), który odbył się w Brukseli.

01.06

We Wrocławiu zainaugurowano projekt „Przyszłość Polski brzmi: demokracja, różnorodność i NGO”. Wydarzenie składało się z panelu dyskusyjnego z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych. Tematem całego Projektu jest demokracja, różnorodność i NGO jako fundamenty rozwoju Polski.

Jednym z prelegentów był Bartłomiej Ciężyński – członek naszego Stowarzyszenia.

02.06

Sekretarz Zarządu Damian Wutke złożył skargę do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w sprawie wyemitowanego 31 maja 2022 roku w Radiu Maryja programu *Aktualności Dnia*, którego gościem był ksiądz Paweł Bortkiewicz. Gość audycji, wraz z prowadzącym, wielokrotnie obrażali osoby nieheteronormatywne, mówiąc m.in. o tym, że czerwiec – obochodzony jako miesiąc dumy LGBT+ – jest „obrzydliwy”. W dalszej części programu uczestnicy kpili z osób

transpłciowych. Sam ks. Bortkiewicz z dumą deklarował, że jest homofobem i transfobem i w sposób pogardliwy i nienawistny odnosił się do społeczności LGBTQ+. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w odpowiedzi na skargę stwierdziła, że wypowiedzi te nie zawierały elementów charakteryzujących mowę nienawiści, a jedynie przedstawiały argumenty dotyczące wartości katolickich i chrześcijańskich.

15.07

Wspólnie z kieleckim *Stowarzyszeniem im. Jana Karłowicza* wydaliśmy książkę „Po Sąsiadach. Bogdan Białek pyta, odpowiadają: Jan Tomasz Gross i Adam Michnik”. To zapis rozmów przeprowadzonych w 2020 roku w Warszawie i Kielcach. Książkę wstępem opatrzyła Paula Sawicka, posłowie napisała Anna Bikont.

26.07

Polska szkoła znalazła się w głębokim kryzysie, dlatego koalicja organizacji społecznych *SOS dla Edukacji*, do której należy *Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita*, ogłosiła „Obywatelski Pakt dla Edukacji”. Pakt przedstawia postulaty i rekomendacje dotyczące niezbędnych zmian w polskiej szkole, tak by odpowiadała na wyzwania XXI wieku. Chcemy by edukacja stała się jednym z głównych tematów w rozpoczynającej się kampanii wyborczej, a wspomniany Pakt – punktem odniesienia dla programów wyborczych i projektów zmian legislacyjnych.

22-26.08

Odbyły się obchody 80. rocznicy zagłady Żydów z Linii Otwockiej. Objęliśmy patronatem wydarzenia organizowane przez Wawerskie Centrum Kultury i Fundację Europejski Instytut Kultury, m. in. koncert Bente Kahan i koncert GAN EDEN ku pamięci Dzieci i Wszystkich Pracowników Sanatorium im. Włodzimierza Medema w Miedzeszynie działającego w latach 1926-1942.

25.08

Sekretarz Zarządu Damian Wutke wystosował list do JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Jacka Popiela w sprawie publikowanych przez Łucję Dzidek – doktorantkę Szkoły Doktorskiej UJ – homofobicznych i rasistowskich wypowiedzi w mediach społecznościowych. Łucja Dzidek złożyła pisemną rezygnację ze studiów, czego efektem było skreślenie jej z listy doktorantów. Ponadto Komisja Dyscyplinarna dla Doktorantów UJ wszczęła postępowanie dyscyplinarne i skierowała sprawę do rozpoznania na rozprawie dyscyplinarnej.

27.08

Przedstawiciele 13 organizacji pozarządowych, w tym Przemysław Wiszniewski z *Otwartej Rzeczypospolitej*, ogłosiło list otwarty do władz samorządowych i instytucji publicznych w sprawie festynu wietnamskiego. Przyczynkiem do listu było wspólne przedsięwzięcie władz Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy z Ambasadą Socjalistycznej Republiki Wietnamu, jakim był festyn na placu Zamkowym w Warszawie. Wcześniej, delegacja partii PIS udała się do Wietnamu „w celu zacieśniania stosunków” – w oficjalnym komunikacie brak informacji, czy poruszano kwestie praw człowieka, na pewno omawiano kwestie gospodarcze. Sygnatariusze listu zwrócili się z apelem do polskich instytucji samorządowych i społecznych o unikanie podobnych błędów w przyszłości, o zachowanie czujności, o szacunek dla wielowiekowej tradycji Polski jako kraju otwartego i przyjaznego dla osób, które wybrały Polskę jako miejsce swojego życia w wolności i służby dla sprawy wolności w krajach ich pochodzenia.

06.09

Irena Wóycicka, wiceprezeska Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*, gościła w programie „Istota rzeczy” Jarosława J. Szczepańskiego w TV News24, a rozmowa dotyczyła naszego projektu „Otwarta Szkoła. Jak zrobić z HiT-u hit” w którym oferujemy nauczycielom i nauczycielkom materiały pomocnicze do nauki tego przedmiotu.

14.10

W Miasteczku Edukacyjnym, zorganizowanym przez Związek Nauczycielstwa Polskiego, odbyła się dyskusja „Treści nauczania i podstawy programowe – rozmowa praktyków”. Udział w rozmowie wzięli: Monika Klyszcz-Kaczmarek, Mirosław Kirszensztajn, Edyta Książek, Michał Tragacz, Rafał Szymczak, Rafał Derda, Szymon Rębowski oraz Irena Wóycicka z *Otwartej Rzeczypospolitej*. Rozmowę moderował Mirosław Kozik.

26.10

Podpisaliśmy się pod apelem o odrzucenie poselskiego projektu nowelizacji prawa oświatowego. Projekt formalnie był projektem poselskim, ale w rzeczywistości powtarzał zapisy niesławnego lex Czarnek, którego podpisanie odmówił Prezydent. Nie zmieniły się cele projektowanych zmian: centralizacja systemu oświaty, poddanie jej kontroli kuratora, urzędnika bezpośrednio podlegającego ministrowi edukacji.

19.11

Objęliśmy patronatem obchody 20-lecia Stowarzyszenia Miasteczka Poznań, wydawcy pisma społeczno-kulturalnego o tym samym tytule.

08.12

W związku z odwołaniem dr Hanny Machińskiej ze stanowiska Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich organizacje społeczne wyraziły zaniepokojenie tym faktem. 90 organizacji społecznych – Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”, ruchy uliczne, organizacje strażnicze – skierowało do Rzecznika Praw Obywatelskich prof. Marcina Wiącka list, w którym zwracają się do RPO z prośbą o wyjaśnienie przyczyn odwołania dr Hanny Machińskiej ze stanowiska Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich. Wśród sygnatariuszy listu było też Stowarzyszenie *Otwarta Rzeczpospolita*.

12.12

W Poznaniu odbyła się konferencja naukowa *Wyparte historie. Antysemityzm na Uniwersytecie Poznańskim w latach 1919-1939*. To podsumowanie prac Komisji do spraw badania przypadków prześladowania osób pochodzenia żydowskiego na Uniwersytecie Poznańskim przed II wojną światową, która została powołana 4 października 2019 przez prof. UAM dr hab. Andrzeja Lesickiego Rektora UAM w kadencji 2016-2020. Dostępna jest również książka pod redakcją prof. prof. Macieja Michalskiego i Krzysztofa Podemskiego (członek Zarządu *Otwartej Rzeczpospolitej*). Książka zawiera trzynaście tekstów 16 autorek i autorów, którzy na 700 stronach przedstawili wyniki dwuletnich badań archiwalnych, bibliotecznych i prasowych na temat przejawów antysemityzmu na Uniwersytecie Poznańskim w dwudziestoleciu międzywojennym.

20.12

W sali obrad Senatu z inicjatywy senatora Marcina Bosackiego odbyła się debata pt. „Jedna Polska, dwa narody?” zorganizowana w 100. rocznicę zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza. Debatę otworzył Marszałek Senatu RP prof. Tomasz Grodzki. W debacie udział wzięli Wicemarszałkini Senatu RP Gabriela Morawska-Stanecka, senator Marcin Bosacki, senator Jan Filip Libicki oraz zaproszeni goście. Wystąpienie wprowadzające wygłosił prof. Krzysztof Podemski – socjolog z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, członek Zarządu Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*.

Warszawa, 6 marca 2023 roku